

Схвалено
на засіданні педагогічної ради школи
від 31.08. 2021 р.
протокол № 1

Затверджено
Директор Кинашівської ЗОШ
I-III ступенів
31 серпня 2021 р.
_____ Н.М.Прядка

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
Кинашівської загальноосвітньої школи
I-III ступенів
Борзнянської міської ради
Чернігівської області
на 2021 - 2022 навчальний рік

ЗМІСТ

Вступ	3-4
Розділ 1. Призначення школи та засіб його реалізації	5-6
Розділ 2. Зміст освітнього процесу у школі I ступеня. Початкова освіта	7-13
Розділ 3. Зміст освітнього процесу у школі II ступеня. Базова середня освіта	14-22
Розділ 4. Зміст освітнього процесу у школі III ступеня. Повна загальна середня освіта.....	23-31
Розділ 5. Опис «моделі випускника» школи	32-33
Розділ 6. Робочий навчальний план Кинашівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Борзнянської міської ради Чернігівської області	34-44
Розділ 7. Навчально-методичне забезпечення до робочого навчального плану на 2021 – 2022 навчальний рік	45-57

ВСТУП

Освітня програма Кинашівської ЗОШ I-III ступенів Борзнянської міської ради Чернігівської області — це єдиний комплекс освітніх компонентів, спланованих і організованих закладом загальної середньої освіти для досягнення учнями визначених відповідним Державним стандартом загальної середньої освіти результатів навчання (ст. 15 Закону України «Про загальну середню освіту», ст. 33 «Закону України «Про освіту»). Розробляється на один навчальний рік, схвалюється педагогічною радою і затверджується наказом керівника закладу. Основою освітньої програми Кинашівської ЗОШ I-III ступенів є:

Державні стандарти:

- початкової освіти, затвержені постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 (для 1-4 класів);
- базової і повної загальної середньої освіти, затвержені постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 (для 5-11-х класів)

Типові освітні програми закладів загальної середньої освіти:

- I ступеня:
 - ❖ 1-2 класи - Типові освітні програми для 1–2-х класів закладів загальної середньої освіти (наказ МОН від 08.10.2019 № 1272);
 - ❖ 3-4 класи - Типові освітні програми для 3–4-х класів закладів загальної середньої освіти (наказ МОН від 08.10.2019 № 1273).
- II ступеня –
 - ❖ 5–9-ті класи - Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти II ступеня (наказ від 24.04.2018 № 405).
- III ступеня –
 - ❖ 10 клас — Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня (наказ від 24.04.2018 № 408 у редакції наказу МОН від 28.11.2019 № 1493).

Реалізація змісту освіти у школі та досягнення прогнозованого результату її роботи забезпечується програмно-методичним матеріалом, що відповідає Переліку навчальних програм для учнів закладів загальної середньої освіти I, II, III ступенів згідно листа МОН від 09.08.2021 № 1/9-404 «Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2021/2022 навчальному році».

На основі освітньої програми складено робочий навчальний плани що конкретизує освітній процес у закладі освіти. Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру відповідного рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани передбачають реалізацію освітніх галузей Державного стандарту. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні та

варіативну, в якій передбачено додаткові години на підсилення вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором. Освітня програма Кинашівської ЗОШ I-III ступенів Борзнянської міської ради Чернігівської області містить:

- загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання учнів;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою;
- перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей та/або предметів, дисциплін тощо, логічну послідовність їх вивчення; · форми організації освітнього процесу;
- опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.
- Освітня програма закладу загальної середньої освіти та перелік освітніх компонентів, що передбачені відповідною освітньою програмою, оприлюднюються на сайті закладу освіти.

Розділ 1. Призначення школи та засіб його реалізації

Кинашівська загальноосвітня школа I-III ступенів Борзнянської міської ради Чернігівської області знаходиться у комунальній власності, є юридичною особою, має рахунок в установі банку, печатку, ідентифікаційний номер. Організація освітньої діяльності у закладі загальної середньої освіти у 2021 - 2022 навчальному році здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Концепції Нової української школи (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»), іншими законодавчими актами України, постановами Верховної Ради України, актами Президента України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства освіти і науки України, рішеннями місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, іншими нормативно-правовими актами, Статутом школи. Головною метою Кинашівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Борзнянської міської ради Чернігівської області, згідно зі статтею 12 Закону України «Про освіту», відповідно до Статуту закладу освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання упродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності. Головними завданнями закладу освіти є:

- підвищення якості освітніх послуг у відповідності з освітніми стандартами;
- забезпечення реалізації права громадян на повну загальну середню освіту;
- створення оптимальних умов для виявлення та розвитку інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей кожного здобувача освіти закладу;
- здійснення освітнього процесу відповідно до індивідуальних можливостей, інтересів, нахилів, здібностей учнів;
- забезпечення позитивного іміджу закладу загальної середньої освіти.

Заклад освіти несе відповідальність перед особою, суспільством і державою за:

- безпечні умови освітньої діяльності;
- дотримання державних стандартів освіти;
- дотримання фінансової дисципліни.

У відповідності до чинного законодавства заклад освіти здійснює освітній процес відповідно до рівнів загальноосвітніх програм трьох ступенів освіти:

I ступінь - початкова освіта (тривалістю чотири роки);

II ступінь - базова середня освіта (тривалістю п'ять років);

III ступінь - профільна освіта (тривалістю два роки).

Призначення кожного ступеня навчання окреслено у відповідних освітніх програмах. Основними засобами досягнення мети, виконання завдань та реалізації призначення школи є засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту загальноосвітніх програм. Освітні програми, реалізовані в школі, спрямовані на:

- формування в учнів сучасної наукової картини світу;
- виховання працьовитості, любові до природи;
- розвиток в учнів національної самосвідомості;
- формування людини та громадянина, яка прагне вдосконалювання та перетворення суспільства;
- інтеграцію особистості в систему світової та національної культури;
- рішення завдань формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві;
- виховання громадянськості, поваги до прав і свобод людини, поваги до культурних традицій та особливостей населення регіону, України та інших народів в умовах багатонаціональної держави;
- формування потреби учнів до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення.

Розділ 2. Зміст освітнього процесу в школі I ступеня. Початкова освіта

Освітня програма закладу загальної середньої освіти I ступеня (початкова освіта) розроблена на виконання Закону України «Про освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти»:

- для 1- 2 класів – на основі Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти (1-2 класи), розробленою під керівництвом Савченко О. Я.; Нова українська школа, затверджена наказом МОН України від 08.10.2019 № 1272;
- для 3-4 класу - на основі Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти (3-4 класи), розробленою під керівництвом Савченко О. Я.; Нова українська школа, затверджена наказом МОН України від 08.10.2019 № 1273;

Загальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг годин:

- по 1-ому класі 770 годин/навчальний рік;
- по 2-ому класі – 840 годин/навчальний рік;
- по 3-ому класі – 910 годин/навчальний рік;
- по 4-ому класі – 910 годин/навчальний рік.

Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

У початковій школі здійснюватиметься поділ класів на групи при вивченні інформатики відповідно до чинних нормативів (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517).

Ключові компетентності

1. Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами. Це вміння усно і письмово висловлювати й тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання, письмо, застосування мультимедійних засобів). Здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ – у навчанні, на роботі, вдома, у вільний час. Усвідомлення ролі ефективного спілкування.
2. Спілкування іноземними мовами. Уміння належно розуміти висловлене іноземною мовою, усно і письмово висловлювати і тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання і

- письмо) у широкому діапазоні соціальних і культурних контекстів. Уміння посередницької діяльності та міжкультурного спілкування.
3. Математична грамотність. Уміння застосовувати математичні (числові та геометричні) методи для вирішення прикладних завдань у різних сферах діяльності. Здатність до розуміння і використання простих математичних моделей. Уміння будувати такі моделі для вирішення проблем.
 4. Компетентності в природничих науках і технологіях. Наукове розуміння природи і сучасних технологій, а також здатність застосовувати його в практичній діяльності. Уміння застосовувати науковий метод, спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати результати.
 5. Інформаційно-цифрова компетентність передбачає впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні. Інформаційна й медіа-грамотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, роботи з базами даних, навички безпеки в Інтернеті та кібербезпеці. Розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо).
 6. Уміння навчатися впродовж життя. Здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою навчальну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя.
 7. Соціальні і громадянські компетентності. Усі форми поведінки, які потрібні для ефективної та конструктивної участі у громадському житті, на роботі. Уміння працювати з іншими на результат, попереджати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів.
 8. Підприємливість. Уміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави. Здатність до підприємницького ризику.
 9. Загальнокультурна грамотність. Здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва. Ця компетентність передбачає глибоке розуміння власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших.
 10. Екологічна грамотність і здорове життя. Уміння розумно та раціонально користуватися природними ресурсами в рамках сталого розвитку, усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини, здатність і бажання дотримуватися здорового способу життя.

Перелік освітніх галузей для 1- 4 класів (НУШ)

- Мовно-літературна, у тому числі: Навчання грамоти, українська мова та читання;
- Іншомовна освіта: англійська мова;
- Математична (математика);
- Природнича, громадянська й історична, соціальна й здоров'язбережувальна: Я досліджую світ;
- Технологічна: дизайн і технології, інформатика;
- Мистецька: мистецтво;
- Фізкультурна: фізкультура.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів, окреслених Типовими освітніми програмами.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Наскрізні лінії

Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, навчальних предметів та предметних циклів; вони враховуватимуться при формуванні шкільного середовища.

Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Мета наскрізних ліній – «сфокусувати» увагу й зусилля вчителів-предметників, класних керівників, зрештою, усього педагогічного колективу на досягненні життєво важливої для учня й суспільства мети, увиразнити ключові компетентності.

1. Для наскрізної лінії «Екологічна безпека та сталий розвиток» – це формування в учнів соціальної активності, відповідальності й екологічної свідомості, у результаті яких вони дбайливо й відповідально

ставитимуться до довкілля, усвідомлюючи важливість сталого розвитку для збереження довкілля й розвитку суспільства.

2. Метою вивчення наскрізної лінії «Громадянська відповідальність» є формування відповідального члена громади й суспільства, який розуміє принципи й механізми його функціонування, а також важливість національної ініціативи. Ця наскрізна лінія освоюється через колективну діяльність – дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо, яка розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.
3. Завданням наскрізної лінії «Здоров'я і безпека» є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і сформулювати навколо себе безпечне життєве середовище.
4. Вивчення наскрізної лінії «Підприємливість і фінансова грамотність» забезпечить краще розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо); сприятиме розвитку лідерських ініціатив, здатності успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньо предметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

П. 1 ст. 13 Закону України «Про освіту» гарантує право особи здобувати початкову та базову середню освіту у державному або комунальному закладі

освіти (його філії), за яким закріплена територія обслуговування, на якій проживає ця особа. Але також гарантується, що це не обмежує право особи обрати інший заклад освіти.

Кадрове забезпечення освітньої діяльності школи I ступеня

Кваліфікаційний рівень педагогічних працівників, які викладають у 1 – 4 класах:

Всього педагогів	Кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії»	Кваліфікаційна категорія «спеціаліст першої категорії»	Кваліфікаційна категорія «спеціаліст»
6	1	3	2

Педагоги, які викладають у 1 - 4-х класах пройшли он-лайн навчання на платформі ЕдЕра та очні тренінги.

Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, вистави, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;

- контроль за виконанням навчальних програм та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класах підлягають вербальному, формувальному оцінюванню, у 3 - 4 – формувальному та підсумковому (бальному) оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладу освіти та (або) якості освіти.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Освітня програма початкової освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Реалізація освітньої програми початкової освіти забезпечує формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для її успішної життєдіяльності, а саме:

- здатність спілкуватися державною та іноземною мовами, висловлювати і захищати власні погляди;
- досліджувати ситуації і виокремлювати проблеми, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів;
- усвідомлювати розмаїття природи, взаємозв'язків її об'єктів та явищ, пояснювати роль природничих наук і техніки в житті людини;
- готовності використовувати інформаційно-комунікаційні технології у своїй діяльності, здатності до соціальної комунікації й активності;
- усвідомлювати почуття власної гідності, діяльності з урахуванням власних прав і свобод, поваги до прав і гідності інших осіб, протидію дискримінації та нерівному ставленню до особистості;
- володіти навичками підприємницької діяльності, загальнокультурної й екологічної грамотності, готовності до здорового способу життя.

А також всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

На основі освітньої програми складено навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу.

В структурі освітнього ступеня «Початкова школа» передбачено групу з 30 чоловік продовженого дня (на підставі заяви батьків).

Розділ 3. Зміст освітнього процесу у школі II ступеня. Базова середня освіта

Освітня програма Кинашівської ЗОШ I-III ступенів для II ступеня (базова середня освіта) розроблена згідно Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 та наказу МОН України від 20.04.2018 № 405 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня».

Освітня програма базової середньої освіти окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-9-х класів закладу складає 6090 годин/навчальний рік:

- для 5-го класу – 1085 годин/навчальний рік,
- для 6-го класу – 1120 годин/навчальний рік,
- для 7-го класу – 1225 годин/навчальний рік,
- для 8-го класу – 1260 годин/навчальний рік,
- для 9-го класу – 1260 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани основної школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову (передбачені обраним варіантом навчального плану Типової освітньої програми), сформовану на державному рівні та варіативну складову.

Навчальний план для II ступеня (базова середня освіта) складений за Типовими освітніми програмами закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405, таблиця 1 для учнів 6 класу (педагогічний патронаж), таблиця 10 – для учнів 5, 7 - 9 класів.

З метою забезпечення потреб школярів, розвитку їх індивідуальних здібностей в школі організовано:

- поглиблення змісту загальноосвітньої підготовки учнів з окремих предметів через організацію поглибленого вивчення біології у 8 – 9 класах (14 учнів);
- роботу курсу за вибором: «Українознавство» для учнів 5, 7 – 8 класів;
- збільшення кількості годин на вивчення предметів інваріантної складової навчального плану;

Клас	Предмет	Кількість годин
5	Англійська мова	0,5
5	Німецька мова	1
7	Англійська мова	0,5
7	Німецька мова	1
7	Хімія	0,5
8	Німецька мова	0,5
8	Біологія	2
9	Біологія	2

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів «Фізична культура» та «Основи здоров'я», а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту".

Навчальні плани зорієнтовані на роботу основної школи за 5-денним навчальним тижнем.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>

2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p>

		<p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий</p>

		<p>успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного</p>

		<p>окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>
--	--	--

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються міжпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;
- роботу в проектах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртка.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталій розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень

їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Кваліфікаційний рівень педагогів, які викладають в школі II ступеня:

Всього	Кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії»	Кваліфікаційна категорія «спеціаліст першої категорії»	Педагогічне звання «старший учитель»
13	9	4	2

Перелік освітніх галузей

Навчальну програму укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури (українська мова, українська література, англійська мова, німецька мова, зарубіжна література).

Суспільствознавство (вступ до історії, історія України, всесвітня історія, основи правознавства).

Мистецтво (музичне мистецтво, образотворче мистецтво, мистецтво).

Математика (математика, алгебра, геометрія).

Природознавство (природознавство, біологія, географія, фізика, хімія).

Технології (трудове навчання, інформатика).

Здоров'я і фізична культура (основи здоров'я, фізична культура).

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок, уроки-семінари, конференції, інтерактивні уроки, інтегровані уроки, відео-уроки тощо.

Також формами організації освітнього процесу є екскурсії, віртуальні подорожі, форуми, вистави, презентації, брифінги, квести.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття, які також виконують функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Розділ 4. Зміст освітнього процесу у школі III ступеня. Повна загальна середня освіта

Освітня програма Кинашівської ЗОШ I-III ступенів (для III ступеня) розроблена на виконання Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженої наказом МОН України від 20.04.2018р. № 408 в редакції наказу МОН України від 28.11.2019 № 1493 з урахуванням наказу МОН України від 31.03.2020 № 464.

Освітня програма профільної середньої освіти окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

Загальний обсяг навчального навантаження учнів 10-го класу складає 1260 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані:

для 10 класу - складений за Типовими освітніми програмами закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408, таблиця 2.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру закладу освіти III ступеня, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани старшої школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову (передбачені обраним варіантом навчального плану Типової освітньої програми), сформовану на державному рівні та варіативну складову.

Навчальні плани зорієнтовані на роботу закладу загальної середньої освіти за п'ятиденним навчальним тижнем.

Гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлюється відповідно до вимог чинних нормативних документів, що визначають санітарно-епідеміологічні вимоги до освітнього процесу та закладів освіти усіх форм власності.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року №1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти», постанови Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 року № 24 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Профільність є ефективним засобом диференціації навчання у старшій школі, вона має на меті забезпечити більш глибоку підготовку старшокласників у тій галузі знань і діяльності, до яких у них сформувались стійкі інтереси і здібності.

З метою реалізації профільного навчання в 10-ому класі продовжено вивчення предметів екологічного профілю.

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами, що вивчаються на рівні стандарту: технології та інформатику.

Навчальний плани старшої школи реалізує зміст освіти залежно від обраного профілю навчання. Профіль передбачає вивчення окремих предметів на одному із трьох рівнів:

- рівні стандарту — окремі предмети не є профільними чи базовими;
- академічному рівні — окремі предмети не є профільними, але є базовими;
- профільному рівні, який передбачає поглиблене вивчення відповідних предметів, орієнтацію їх змісту на майбутню професію.

Години варіативної складової навчального плану в старшій школі спрямовані на

Клас	Предмет	Кількість годин
10	Біологія і екологія	3
10	Українська мова	0,5
10	Історія України	0,5
10	Математика	1
10	Англійська мова	1

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту", Санітарного регламенту для загальноосвітніх шкіл.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих

		<p>іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у доквітлі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p>

		<p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмій; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження;</p>

		<p>відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх окремих предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; вони також є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;
- предмети за вибором;
- роботу в проектах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприяє формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>

Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти

Профільна середня освіта здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти за інших умов.

Кваліфікаційний рівень педагогів, які викладають в школі III ступеня:

Всього	Кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії»	Кваліфікаційна категорія «спеціаліст першої категорії»	Педагогічне звання «старший учитель»
13	9	4	2

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок, уроки-семінари, конференції, інтерактивні уроки, інтегровані уроки, відео-уроки тощо.

Також формами організації освітнього процесу є екскурсії, віртуальні подорожі, форуми, брифінги, квести.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей, крім уроку, проводяться навчально-практичні заняття, які також виконують функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчителів визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Розділ 5. Опис «моделі» випускника школи

Модель випускника Нової Української Школи – це необхідна основа для сміливих і успішних кроків у своє майбутнє. Всі інші здобутки у сфері компетентності може принести людині лише наполеглива цілеспрямована праця, бажання вчитися і ділитися досвідом з іншими.

Випускник школи має міцні знання і вміло користується ними. Знання та вміння отримані учнем тісно взаємопов'язані з його ціннісними орієнтирами. Набуті життєві компетентності випускник вміло використовує для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці. Він вміє критично мислити, логічно обґрунтовувати позицію, виявляти ініціативу, творити, вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення.

Наш випускник – це передусім людина творча, з великим потенціалом саморозвитку та самореалізації, широким спектром особистості:

- випускник школи добре проінформована особистість;
- прагне до самоосвіти та вдосконалення;
- готовий брати активну участь у суспільно-культурному житті громади, держави;
- є свідомим громадянином, готовим відповідати за свої вчинки;
- свідомо ставиться до свого здоров'я та довкілля;
- мислить креативно, використовуючи увесь свій творчий потенціал.

Випускник компетентний у ставленні до життя — реалізує себе через самопізнання, саморозуміння та інтелектуальну культуру.

Випускник початкових класів має знання, уміння та навички, передбачені стандартом початкової освіти. Він упевнений у собі, старанний, працелюбний, самостійний, дисциплінований, вмотивований на досягнення успіху, вміє слухати і чути, критично мислити і має почуття самоконтролю, навички навчальної діяльності, культуру поведінки і мови, основи особистої гігієни і здорового способу життя.

Випускник базової основної школи володіє певними якостями і вміннями на рівні вимог державних освітніх стандартів успішно засвоює загальноосвітні програми з усіх предметів шкільного навчального плану; має систему розумових навичок (порівняння, узагальнення, аналіз, синтез, класифікацію, визначення головного); володіє основами комп'ютерної грамотності; знає свої громадянські права і вміє їх реалізувати; оцінює свою діяльність з погляду моральності та етичних цінностей; дотримується правил культури поведінки і спілкування; веде здоровий спосіб життя; готовий до форм і методів навчання, використовуваних у старших класах.

Випускник старших класів має міцні знання на рівні вимог державних освітніх стандартів, що забезпечує вступ до закладу вищої професійної освіти та подальше успішне навчання; володіє іноземною мовою на базовому рівні; має високий рівень комп'ютерної грамотності (програмування, навички технічного обслуговування); володіє культурою інтелектуальної діяльності; знає і поважає культуру України та інших народів; поважає свою й чужу гідність, права,

свободи інших людей; дотримується правил культури поведінки і спілкування; має почуття соціальної відповідальності; веде здоровий спосіб життя; володіє способами отримання інформації; прагне духовного і соціального добробуту. Наш випускник - свідомий громадянин і патріот своєї країни, готовий до сміливих і успішних кроків у майбутнє.

Розділ 6. Робочий навчальний план Кинашівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Борзнянської міської ради Чернігівської області на 2021 – 2022 навчальний рік

ІІ. Пояснювальна записка

2.1. Загальні засади

Тип закладу – загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

Структура школи

Школа має статус україномовної.

Класів з українською мовою навчання – 9:

І ступінь – 4 класи, ІІ ступінь – 4 класи, для 4 учнів 6 класу організовано педагогічний патронаж, ІІІ ступінь – 1 клас.

Орієнтовна кількість учнів: 1 - 4 кл. – 61 учень; 5 - 9 кл. – 46 учнів; 11 клас – 7 учнів; 1 – 11 класи – 114 учнів.

Мережа класів та учнів

Клас	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	По школі
Хлопчиків	7	5	8	11	4	4	5	1	3	1	49
Дівчаток	6	8	8	8	7	-	12	6	4	6	65
Кількість учнів	13	13	16	19	11	4	17	7	7	7	114

І ступінь: 58 учнів

1 клас – 13 учнів,

2 клас – 13 учнів,

3 клас – 16 учнів,

4 клас – 19 учнів,

ІІ ступінь: 46 учнів

5 клас – 11 учнів

6 клас – 4 учні, педагогічний патронаж,

7 клас – 17 учнів,

8 клас – 7 учнів,

9 клас – 7 учнів,

III ступінь – 7 учнів

10 клас – 7 учнів

Усього: 114 учнів

Режим роботи закладу:

- мова навчання – українська;
- режим навчання – п'ятиденний;
- початок занять – о 8.00 годині відповідно п. 1 розділу V Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти;
- тривалість уроків у початковій школі, основній та старшій школах відповідно до п. 2 розділу V Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти;
- тривалість перерв відповідно до п. 3 розділу V Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти;

Гранична наповнюваність класів:

- середня наповнюваність 1 – 4 класів – 15,3 учні,
- середня наповнюваність 5 – 9 класів – 11,5 учнів,
- середня наповнюваність 10 – 11 класів – 3,5 учні,

Індивідуальні та групові заняття проводяться після основних занять з обов'язковою перервою за окремим розкладом.

Робочий навчальний план Кинашівської загальноосвітньої школи I-III ступенів на 2021 - 2022 навчальний рік розроблений на виконання законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», чинних Державних стандартів початкової, базової та повної загальної середньої освіти, Положення про загальноосвітній навчальний заклад, Концепції Нової української школи, ухваленої рішенням колегії МОН України від 27.10.2016, із змінами від 03.04.2017.

2.2. Розподіл годин інваріантної та варіативної складових

Робочий навчальний план Кинашівської загальноосвітньої школи I-III ступенів охоплює інваріантну складову, сформовану на державному рівні, та варіативну складову, де передбачені години на вивчення окремих предметів інваріантної складової, упровадження курсів за вибором, факультативів та індивідуальних занять.

Повноцінність загальної середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної частин робочого навчального плану. З метою забезпечення виконання Державного стандарту освіти забезпечено викладання предметів інваріантної складової, що визначені Типовими освітніми програмами для кожного класу, в повному обсязі.

При розподілі годин варіативної складової робочого навчального плану враховано, що гранично допустиме навантаження вираховується на одного учня, а уроки фізичної культури не враховуються при визначенні цього показника.

Гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлено відповідно до вимог Закону України «Про загальну середню освіту» з урахуванням санітарно-гігієнічних норм.

Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження, що передбачено постановою КМ України від 23.11.2011 № 1392 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 538 від 07.08.2013) та наказами МОН України .

Години варіативної складової передбачаються на:

- ❖ посилення предметів інваріантної складової з метою виконання вимог навчальної програми;
- ❖ здійснення допрофільної підготовки з подальшим вибором профілю навчання в старшій школі:

Клас	Предмет	Кількість годин
5	Англійська мова	0,5
5	Німецька мова	1
7	Англійська мова	0,5
7	Німецька мова	1
7	Хімія	0,5
8	Німецька мова	0,5
8	Біологія	2
9	Біологія	2
10	Біологія і екологія	3
10	Українська мова	0,5
10	Історія України	0,5
10	Математика	1
10	Англійська мова	1

- ❖ упровадження курсів за вибором:

Клас	Предмет	Кількість годин	Програма
5	Українознавство	1	програма з курсу за вибором «Українознавство» для 5–11 класів закладів загальної середньої освіти (А.Ціпка, Т.Бойко, С.Бойко, Г.Газізова) - Лист МОН від 10.08.2020 № 1/11-5310
7	Українознавство	1	
8	Українознавство	1	

❖ індивідуальні заняття:

Клас	Кількість годин
1	1
2	1
3	1
4	1

Курси за вибором проводяться за затвердженим розкладом.

З метою забезпечення належних умов профілізації учнів школи III ступеню у закладі створюються профільні класи відповідно до запитів учнів та їх батьків.

Старшокласники продовжують вивчення предметів природничо-математичного напрямку, екологічного профілю.

Освітня галузь «Технології» в 5 – 9 класах реалізується через предмет «Трудове навчання», в 10 класі - через предмет «Технології».

Предмет «Трудове навчання» реалізується варіативними модулями:

Клас	Назва модуля
5	<ul style="list-style-type: none"> • Технологія виготовлення аплікації • Технологія обробки текстильних матеріалів ручним способом • Технологія виготовлення ляльки-мотанки • Технологія побутової діяльності та самообслуговування
6	<ul style="list-style-type: none"> • Технологія виготовлення аплікації • Технологія виготовлення ляльки-мотанки • Проектування та виготовлення вишитих виробів • Технологія обробки текстильних матеріалів ручним способом • Технологія виготовлення писанок • Технологія виготовлення виробів з бісеру • Технологія виготовлення виробів у техніці макраме • Технологія побутової діяльності та самообслуговування
7	<ul style="list-style-type: none"> • Технологія оздоблення мозаїкою • Технологія обробки текстильних матеріалів ручним способом • Технологія виготовлення штучних квітів • Технологія побутової діяльності та самообслуговування
8	<ul style="list-style-type: none"> • Технологія виготовлення штучних квітів • Технологія вишивання шовковими стрічками • Технологія оздоблення одягу • Технологія побутової діяльності та самообслуговування

9	<ul style="list-style-type: none"> • Проектування та виготовлення вишитих виробів • Технологія виготовлення виробів з бісеру • Технологія побутової діяльності та самообслуговування
---	---

Предмет «Технології» реалізується варіативними модулями:

Клас	Назва модуля
10	Краса і здоров'я

Предмет «Інформатика» реалізується варіативними модулями:

Клас	Назва модуля
10	Графічний дизайн

Предмет «Фізкультура» реалізується варіативними модулями:

Клас	Назва модуля
5, 7, 8, 9	<ul style="list-style-type: none"> • Футбол • Волейбол • Легка атлетика • Настільний теніс • Гімнастика • Баскетбол • Туризм
6, 10	<ul style="list-style-type: none"> • Футбол • Легка атлетика • Настільний теніс • Волейбол • Гімнастика • Баскетбол

Використано годин варіативної складової:

Клас	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Всього годин
Кількість годин	1	1	1	1	2,5	-	3	3,5	2	6	21

2.3. Порядок вивчення окремих навчальних предметів

У 2021-2022 навчальному році години навчальних предметів інваріантної та варіативної складових робочого навчального плану, що позначені дробовим числом (0,5; 1,5; 2,5), викладатимуться упродовж навчального року: ціла частина – щотижнево, дробова (0,5 години) – по 1 годині через тиждень.

2.4. Структура 2021 - 2022 навчального року

1. Початок та закінчення навчального року

Відповідно до статті 16 Закону України «Про загальну середню освіту» 2021 - 2022 навчальний рік розпочнеться 1 вересня 2021 року святом – День знань – і закінчиться не пізніше 1 липня 2022 року.

2. Поділ на семестри

Навчальні заняття для учнів 1-10 класів організуються за семестровою системою:

I семестр – з 01 вересня по 27 грудня 2021 року,

II семестр – з 17 січня по 27 травня 2022 року.

3. Проведення канікул

Упродовж навчального року для учнів 1-10 класів проводяться канікули:

- осінні - з 25 по 31 жовтня 2021 року;
- зимові - з 28 грудня 2021 року по 14 січня 2022 року;
- весняні - з 28 березня по 03 квітня 2022 року.

Екскурсії у 1-4-х класах, навчальні екскурсії та навчальну практику в 5 – 8, 10-х класах згідно рішення педагогічної ради школи (протокол №1 від 31.08.2021 р.), не проводяться.

У 4, 9 класах проводиться державна підсумкова атестація навчальних досягнень учнів відповідно до Положення про державну підсумкову атестацію учнів у системі загальної середньої освіти.

Вручення документів про освіту проводиться для випускників 9-го класу в червні місяці 2022 року.

II. Навчальний план

I ступінь

Наказ МОН України від 21.03.2018 № 268 (Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О.Я. 1-2 клас) із змінами наказу МОН України від 08.10.2019 № 1272.

Наказ МОН України від 21.03.2018 № 268, із змінами наказу МОН України від 08.10.2019 № 1273

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин / тиждень			
		1 кл.	2 кл.	3 кл.	4 кл.
Інваріантний складник					
Мовно-літературна	Українська мова	7	7	7	7
Іншомовна	Англійська мова	2	3	3	3
Математична	Математика	4	4	5	5
Я досліджую світ	Я досліджую світ	3	3	3	3
Технологічна	Трудове навчання	1	1	1	1
	Інформатика		1	1	1
Мистецька	Мистецтво	2	2	2	2
Фізкультурна	Фізичне виховання	3	3	3	3
Усього		19+3	21+3	22+3	22+3
Варіативний складник					
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курси за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1	1	1	1
Індивідуальні заняття		1	1	1	1
Гранично допустиме тижневе/річне навчальне навантаження здобувача освіти		20/700	22/770	23/805	23/805
Всього фінансується		23	25	26	26

II ступінь

Наказ МОН України від 20.04.2018 № 405 (таблиця 1)

**Педагогічний патронаж для 4 учнів:
Клімашенка Давіда, Самички Іллі, Хоменка Єгора, Щербини Ярослава**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у 6 класі			
		1 учень	1 учень	1 учень	1 учень
Мови і літератури	Українська мова	1,25	1,25	1,25	1,25
	Українська література	0,75	0,75	0,75	0,75
	Англійська мова	1	1	1	1
	Зарубіжна література	0,5	0,5	0,5	0,5
Суспільство-знавство	Історія України	0,25	0,25	0,25	0,25
	Всесвітня історія	0,25	0,25	0,25	0,25
	Основи правознавства	-	-	-	-
Мистецтво*	Музичне мистецтво	0,25	0,25	0,25	0,25
	Образотворче мистецтво	0,25	0,25	0,25	0,25
	Мистецтво	-	-	-	-
Математика	Математика	1	1	1	1
	Алгебра	-	-	-	-
	Геометрія	-	-	-	-
Природознавство	Природознавство	-	-	-	-
	Біологія	0,5	0,5	0,5	0,5
	Географія	0,5	0,5	0,5	0,5
	Фізика	-	-	-	-
	Хімія	-	-	-	-
Технології	Трудове навчання	0,5	0,5	0,5	0,5
	Інформатика	0,25	0,25	0,25	0,25
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	0,25	0,25	0,25	0,25
	Фізична культура**	0,5	0,5	0,5	0,5
Разом		8	8	8	8

II ступінь

Наказ МОН України від 20.04.2018 № 405 (таблиця 10)

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах			
		5	7	8	9
Мови і літератури	Українська мова	3,5	2,5	2	2
	Українська література	2	2	2	2
	Англійська мова	3+0,5	2+0,5	2	2
	Німецька мова	2+1	2+1	2+0,5	2
	Зарубіжна література	2	2	2	2
Суспільство-знавство	Історія України	1	1	1,5	1,5
	Всесвітня історія	-	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	-	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1	1	-	-
	Образотворче мистецтво	1	1	-	-
	Мистецтво	-	-	1	1
Математика	Математика	4	-	-	-
	Алгебра	-	2	2	2
	Геометрія	-	2	2	2
Природознавство	Природознавство	2	-	-	-
	Біологія	-	2	2+2	2+2
	Географія	-	2	2	1,5
	Фізика	-	2	2	3
	Хімія	-	1,5+0,5	2	2
Технології	Трудове навчання	2	1	1	1
	Інформатика	1	1	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1
	Фізична культура**	3	3	3	3
Разом		25,5+3+1,5	29+3+2	29,5+3+2,5	31+3+2
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		2,5	3	3,5	2
Курси за вибором:		1	1	1	
Українознавство		1	1	1	
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	32	33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		28+3	32+3	33+3	33+3

III ступінь

Напрямок: природничо-математичний

Профільні предмети: біологія і екологія

Наказ МОН України від 20.04.2018 № 408 (таблиця 2) в редакції наказу МОН України від 28.11.2019 № 1493 з урахуванням наказу МОН України від 31.03.2020 №464

Предмети	Кількість годин на тиждень у класах
	10 Екологічний профіль
Базові предмети	27
Українська мова	2+0,5
Українська література	2
Зарубіжна література	1
Англійська мова	2+1
Історія України	1,5+0,5
Всесвітня історія	1
Громадянська освіта	2
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3+1
Біологія і екологія	2+3
Географія	1,5
Фізика і астрономія	3
Хімія	1,5
Фізична культура	3
Захист України	1,5
Вибірково-обов'язкові предмети	3
Інформатика	2
Технології	1
Додаткові години	6
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	36

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
до робочого навчального плану
Кинашівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів
Борзнянської міської ради Чернігівської області
на 2021/2022 навчальний рік

**Перелік навчальних програм
до робочого навчального плану Кинашівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів
Борзнянської міської ради Чернігівської області
у 2021/2022 навчальному році**

**Початкова школа. Нова Українська школа
1-4 класи**

Інваріантна складова

Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О.Я.

Наказ МОН України від 21.03.2018 № 268

№ з/п	Освітня галузь	Предмет	Назва програми	Видавництво	Гриф
1	Природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язберезувальна галузі	Я досліджую світ	Нова українська школа. Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 21.03.2018 № 268
2	Іншомовна	Англійська мова	Нова українська школа. Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 21.03.2018 № 268
3	Технологічна	Дизайн і технології	Нова українська школа. Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 21.03.2018 № 268

4	Мистецька	Мистецтво	Нова українська школа. Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 21.03.2018 № 268
5	Фізкультурна	Фізична культура	Нова українська школа. Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 21.03.2018 № 268
6	Мовно-літературна	Українська мова	Нова українська школа. Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 21.03.2018 № 268
7	Математична	Математика	Нова українська школа. Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 21.03.2018 № 268

**Перелік навчальних програм
до робочого навчального плану Кинашівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів
Борзнянської міської ради Чернігівської області
у 2021/2022 навчальному році**

Основна школа (5-9 класи)

Інваріантна складова

Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня

Наказ МОН України від 20.04.2018 № 405

№ з/п	Предмет		Назва програми	Видавництво	Гриф
1	Українська мова	5-9	Українська мова 5–9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	<i>Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804</i>
2	Українська література	5-9	Українська література. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 5-9 класи»	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	<i>Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804</i>
3	Англійська мова	5-9	Навчальна програма з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов 5-9 класи Англійська мова	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	<i>Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804</i>

4	Зарубіжна література	5-9	Зарубіжна література Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи (2012 р. зі змінами 2015-2017 рр.)	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
5	Історія України, Всесвітня історія	5-9	Історія України. Всесвітня історія 5–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
6	Музичне мистецтво	5-7	Мистецтво 5-9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
7	Образотворче мистецтво	5-7	Мистецтво 5-9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
8	Мистецтво	8-9	Мистецтво 5-9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
9	Математика	5-6	Математика. 5–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804

10	Алгебра. Геометрія	7-9	Математика. 5–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
11	Природознавство	5	Природознавство 5 клас Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
12	Біологія	6-7	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Біологія. 6-9 класи»	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
		8-9	Навчальна програма для класів з поглибленим вивченням біології. 8-9 класи.	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/biologiya1.pdf Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.07.2013 № 983
13	Географія	6-9	Географія 6-9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
14	Фізика	7-9	Фізика 7-9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
15	Хімія	7-9	Хімія 7-9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804

16	Трудове навчання	5-9	Трудове навчання 5-9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
17	Інформатика	5-9	Інформатика 5-9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
18	Основи здоров'я	5-9	Основи здоров'я 5-9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт http://osvita.ua/school/program/program-5-9/56137/ Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
19	Фізична культура	5-9	Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5-9 класи	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 № 1407
20	Основи правознавства	9	Навчальна програма з основ правознавства для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 22.09.2016 № 1136
21	Німецька мова	5-9	Навчальна програма з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов 5-9 класи Німецька мова	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas Станом на 22.06.2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804

Варіативна складова

№ з/п	Предмет	Назва програми	Видавництво	Гриф
1	Українознавство	Навчальна програма «Українознавство» (А.Ціпко, Т.Бойко, С.Бойко, Г.Газізова) 5-11 класи	Сайт ІМЗО https://cutt.ly/WffPOFR НДІ українознавства	Лист МОН від 10.08.2020 № 1/11-5310

**Перелік навчальних програм
до робочого навчального плану Кинашівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів
Борзнянської міської ради Чернігівської області
у 2021/2022 навчальному році**

**Старша школа (10 клас: напрям – природничо-математичний;
профільний предмет: біологія)**

Інваріантна складова

Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня

Наказ МОН України від 20.04.2018 № 408

№ з/п	Предмет	Назва програми, рівень	Видавництво	Гриф
1	Українська мова	Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання 10-11 класи Рівень стандарту	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
2	Українська література	Українська література Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 10–11 класи Рівень стандарту	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407

3	Зарубіжна література	Зарубіжна література Програма для 10–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання Рівень стандарт	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
4	Англійська мова	Навчальні програми з іноземних мов загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10-11 класи Англійська мова	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
5	Історія України	Історія України. Всесвітня історія 10–11 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (рівень стандарт)	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
6	Всесвітня історія	Історія України. Всесвітня історія 10–11 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (рівень стандарт)	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407

7	Громадянська освіта	Громадянська освіта Навчальна програма інтегрованого курсу для 10 класів загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
8	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	Навчальна програма з математики (алгебра і початки аналізу та геометрія) для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів (рівень стандарт)	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
9	Біологія та екологія	Біологія і екологія 10-11 класи Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти (профільний рівень)	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
10	Географія	Географія 10-11 класи Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти Рівень стандарту	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407

11	Фізика	Фізика Навчальні програми для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти (рівень стандарту) Авторський колектив під керівництвом Локтева В.М.	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 24.11.2017 № 1539
12	Хімія	Хімія 10-11 класи Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти Рівень стандарту	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
13	Фізична культура	Навчальні програми з Фізичної культури загальноосвітніх навчальних закладів 10-11 класи Рівень стандарту	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
14	Захист України	Навчальна програма «Захист України» для навчальних закладів системи загальної середньої освіти Рівень стандарту Тематичний план № 2	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407

15	Інформатика	Інформатика Навчальна програма вибірково-обов'язкового предмету для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів Рівень стандарту	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407
16	Технології	Технології 10-11 класи Рівень стандарту	Сайт МОН України https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv Станом на 22.06.2021	Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407

Протокол педради про затвердження освітньої програми № 1 від 31.08.2021

В освітній програмі Кинашівської ЗОШ І-ІІІ ступенів
Борзнянської міської ради
Чернігівської області
на 2021 - 2022 навчальний рік
пронумеровано, прошнуровано
_____ (_____) сторінок

Директор школи _____ Наталія ПРЯДКА